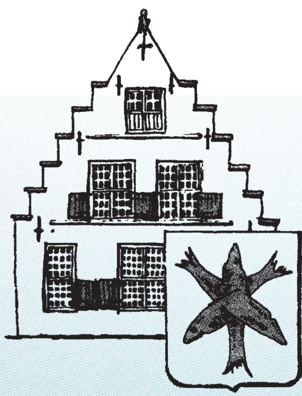

april - juni 2008

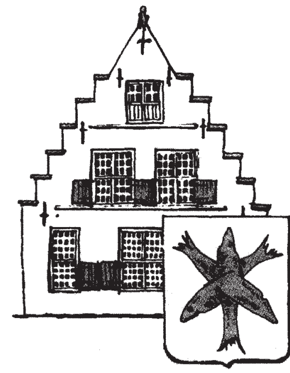
prijs los nummer € 3,95

"DE KLINK"

kwartaaluitgave van

GENOOTSCHAP "OUD ZANDVOORT"

"DE KLINK"
Kwartaaluitgave van
GENOOTSCHAP
"OUD ZANDVOORT"
28e jaargang, nummer 110

Bij de voorplaat

Een aparte ansichtkaart van de Watertoren, dit keer gezien vanaf het parkeerterrein zoals dat er nu nog is. De foto is genomen aan het eind van de 50-er jaren. Dit blijkt niet alleen uit het poststempel maar ook uit de fraaie automobielen. De Opels, Volkwagens en Mercedessen waren in die jaren nog duidelijk van elkaar te onderscheiden. Het merk van de mooie, rode autobus die achteraan staat weet ik helaas niet, wel valt de tweekleurige Volkswagenbus op.

Arie Koper

Verborgen kunstschatten

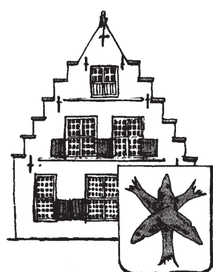
Het onderkomen Dorsman

Onder druk van de oorlogsdreiging begon men in 1939 met het in veiligheid brengen van onze nationale kunstschatten. Omdat ondergrondse kluizen in de nabijheid van onze musea te riskant waren, in verband met mogelijke lekkages door het grondwater bij calamiteiten, waren de duinen de aangewezen plaats. In november 1939 werd met de bouw van het eerste duindepot begonnen. Nabij Heemskerk werd op 1 april 1940 een aanvang gemaakt met het bouwen van twee schuilkelders. Elke kelder bestond uit twee kluizen, zodat vier kluizen beschikbaar kwamen. Daarnaast begon men omstreeks half juli 1940 in het duincomplex van de Amsterdamse Waterleidingduinen tussen Vogelenzang, Aerdenhout en Zandvoort met de bouw van de Zandvoortse kluizen.

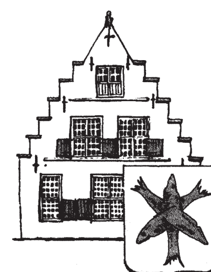
Er moest ruim 40.000 m^3 zand worden uitgegraven en na de bouw weer worden teruggestort, waardoor een beschermende laag van 12 meter ontstond. Op 1 mei 1941 waren deze kluizen voltooid. De Zandvoortse bergplaatsen boden bescherming aan de kunstschatten van meer dan 15 musea en enkele particuliere collecties. Onder deze laatste groep bevonden zich bezittingen van H.M. de Koningin.
De depots werden beschermd en bewaakt. De bescherming geschiedde door marechaussees, maar de bewaking door onze plaatsgenoot Willem Dorsman (16.08.1909 –18.12.1981), bekend als aannemer Dorsman. Zijn taak bestond uit het bewaken van de klimatologische omstandigheden bij de collecties.

(lees verder op pagina 24)

U bent van harte welkom
in gebouw "de Krocht"

GENOOTSCHAP "OUD ZANDVOORT"

heeft voor de historische dag op

ZATERDAG 26 APRIL 2008 VAN 10 TOT 15 UUR

de volgende verenigingen uitgenodigd:

De Wurf

Bomschuitenbouwclub

Hist. werkgroep Amsterdamse Waterleidingduinen

Nederlandse Genealogische Vereniging

Zandvoorts Museum

Zandvoortse Bunkergroep

NZH Vervoer Museum

Juttersmu-ZEE-um

Zij laten het resultaat zien van hun werk en onderzoek.
Ook kunt u vragen stellen over uw Zandvoortse voorouders.
We vragen u oude foto's, familiedocumenten, etc. mee te nemen.
En mogen wij deze scannen, dan kan dat ter plekke.

Souvenirs van toen

Onder deze rubriek zult u in de toekomst souvenirs uit de vorige eeuw kunnen zien. Deze artikelen werden in diverse winkels in het dorp verkocht aan de toeristen; een heel bekende zaak was natuurlijk die van Cees Keur (Potte Keesie) in de Kerkstraat hoek Bakkerstraat.
Ik ben al een aantal jaren deze spullen aan het verzamelen met de bedoeling hierover in de nabije toekomst een boekje te maken, zodat iedereen kan zien welk een enorme verscheidenheid aan deze souvenirs geproduceerd is. Denk hierbij aan asbakjes, bekers, vaasjes, beeldjes, lepeltjes, peper- en zoutstelletjes, glazen, enz. enz. Ik kom nog steeds dingen tegen waarvan ik niet wist dat ze bestonden.
Als eerste object heb ik gekozen voor een aardewerken asbakje dat ik een paar jaar geleden op de Veemarkt in Utrecht heb gekocht. Omdat de watertoren erop afgebeeld is denk ik dat het ook daar verkocht is en wel in de 50-er jaren. Voor de kenners onder u, het heeft modelnummer 312.

Uiteraard is er veel meer te vinden van de watertoren, een leuk voorbeeld is het hier afgebeelde bloemenvaasje van Delfts Blauw. Ook dit 10 centimeter hoge vaasje is uit de 50-er jaren en al jarenlang familiebezit. Het leuke hiervan is dat de tekst "Zandvoort" er nog netjes op geschilderd en meegebakken is. Tegenwoordig is dit een sticker omdat de oplages te klein zijn.

Arie Koper

"HOORT, BURGERS, HOORT!"

Reacties van lezers

door Peter Bluijs

"Water & Vuur"

Klink nummer 109, pagina 3
Cees Kluyskens meldde terecht het volgende: op bladzijde 3 staat een foto met als onderschrift "brand in Hotel Marina". Dit moet echter Hotel Welgelegen zijn. Hotel Marina is het hotel dat je nog net uiterst rechts op de foto kunt zien. Op het moment van de brand stond Hotel Welgelegen al een tijdje leeg en mogelijk is de brand ontstaan door vandalisme.

"Outdoor Automat Dispenses Eat-and-run Lunches"

Klink nummer 108, pagina 7 en Klink nummer 109 pagina 5
Gelukkig mailde *de heer D. van der Mije* de juiste schrijfwijze van de eigenaar van Sol's automatiek: Zoltán Kerekgyártó. (Ned.: wieldraaier). Zoltán was één van de Hongaren die na de Eerste Wereldoorlog als kind naar Nederland kwamen om hier aan te sterken. Hij is gebleven, zoals vele anderen. Na de oorlog was hij eigenaar van Sol's Automatiek aan het Kerkplein, nu snackbar Het Plein.

En de groente is van Dalman

Klink nummer 109, pagina 8, 9
Siem van den Bos zond ons de volgende aanvulling: Nico Dalman had reeds vanaf 1918/1919 – en misschien zelfs al wat eerder – een groentezaak in het pand Baan 9. Deze winkel met woonhuis stond op de hoek van de Baan met de voormalige Spoorstraat en keek uit over het Dorpsplein. Het pand is gesloopt in 1943. Vanaf november 1942 heeft deze Dalman zijn zaak op de Grote Krocht (nr 36) gehad.

Schilder Willem Heijtman

Klink nummer 109, pagina 10, 11
Van *Konrad Brouns Fine Art* uit Maastricht ontving ik het volgende bericht: "Het blijkt dat de koper via "De Klink" aan ons adres is gekomen en het schilderij inmiddels in Zandvoort hangt! De koper heeft blijkbaar toevallig met iemand van het Zandvoorts Museum gesproken en desgevraagd toegezegd dat het schilderij voor een toekomstige expositie uitgeleend kon worden. Al met al heeft het schilderij, door uw toedoen, een aantrekkelijk verhaal gekregen.
Hartelijk dank voor uw bemoeienissen en uw voortreffelijke artikel in "De Klink".

Thys Ockersen wist nog te melden, dat hij zo goed als zeker weet welk stel er op het terras zit: Bep en Max Wolf. Dit stel zat er vaak en is ergens in de verte familie van Thys.

De Wurf

Klink nummer109, pagina 29, 31.
Van Nel Kerkman komt de volgende aanvulling: in het artikel over de verjaardag van de Wurf is een naam niet genoemd die zeker niet had mogen ontbreken, want ook *Corry Weber-Hoogendijk* heeft minstens 5 jaar de poppen voor de verloting aangekleed. "Het is best veel werk", zo vertelde ze, "want elk kledingstukje, ook de sokjes en de schoentjes, wordt met de hand gemaakt. Het is dus geen gekochte kleding!" Ze is er inmiddels mee gestopt, omdat er geen poppen meer te vinden zijn die voldoen aan bepaalde eisen. De poppen waren voorheen te koop op de Gedempte Oudegracht in Haarlem, u weet wel dat leuke oude speelgoedwinkeltje. Mocht u dus nog een pop hebben, neem dan contact op met de Wurf.

Frans Molenaar, couturier

Klink nummer 109, pagina 14 t/m 19.
Ria Sels-Emous mailde de volgende correctie: hoofd van de Hannie Schaftschool was de heer Van Ekeren (in ieder geval van 1948 tot 1955).

Arie Kerkman meldde zich direct na het verschijnen van De Klink om diverse namen (met bijnamen) door te geven:
Klassenfoto Hannie Schaftschool (1949-1950)
van links naar rechts
bovenste rij (1 t/m 13):
Bob Drommel, Arie Loos ("Bokkentemmer"), Arie Burgerhout, 4, 5 en 6 onbekend, dochter van Grietje ("Kauwgombal"), 8 onbekend, Arie Sebregts (overleden), 10 t/m 13 onbekend.
voorlaatste rij (14 t/m 26):
Arie Kerkman ("Botje"), Jan van de Brom, Sietske ter Wolbeek, 17 t/m 19 onbekend, Henk van Duin, 22, 23 onbekend, Trientje Terol, 24 onbekend, 25 Bob Mooy (overleden), Maartje Paap

(lees verder op pagina 9)

"HOORT, BURGERS, HOORT!"

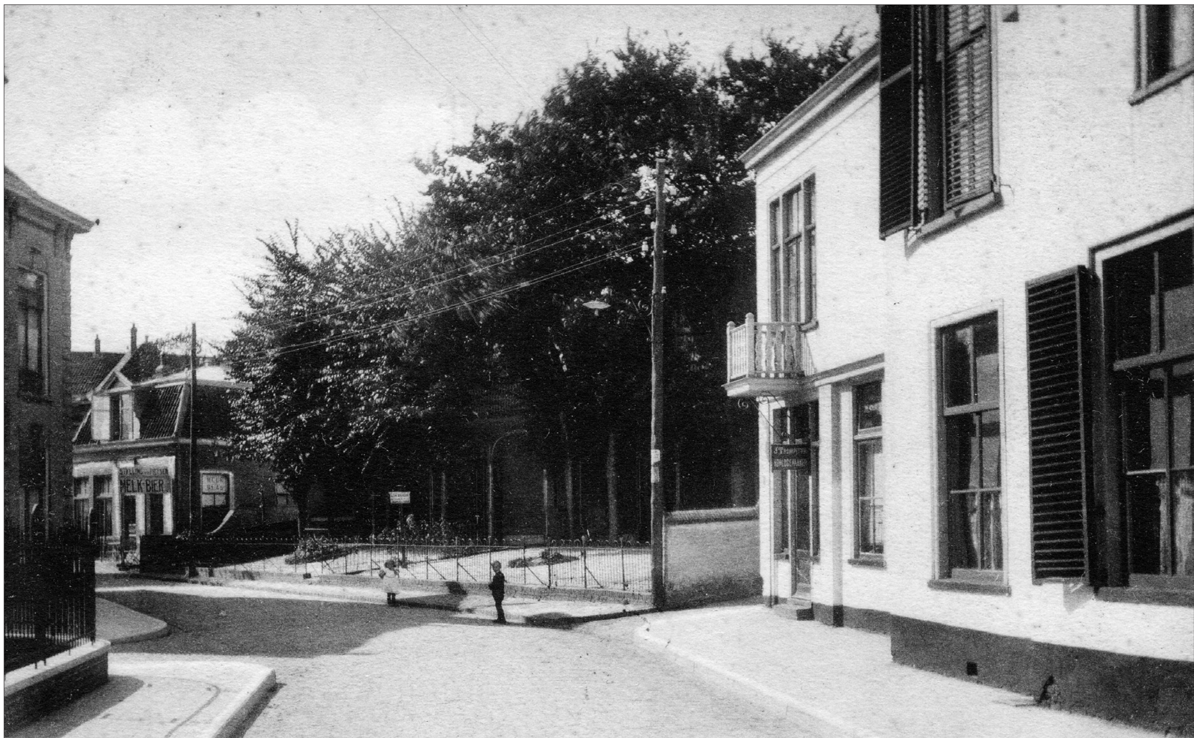
Reacties van lezers — *door Peter Bluijs*

(vervolg van pagina 7)

zittend op de bank (27 t/m 36):
27, 28 en 29 onbekend, Tineke Sluisdam, Loes van Steen, Engel Lever, Frans Molenaar, Johan van Gennip (overleden), Charles de Muinck (overleden), 36 onbekend
voorste rij (37 t/m 42):
Wim Drommel, Albert Drayer, Piet Paap ("Pietje Pudding", overleden), Hans Willemsen, 41 onbekend, Karel van de Broek (overleden).
Ontbreken op de foto: Hetty Lenterman, Yvon Reumerman (overleden) en Corry Jochems.

Klassenfoto Gertenbach M.U.L.O.
van links naar rechts:
Meester Van Wijk en zijn klas.
achterste rij:
Thea Moolenaar, Wieke Diependaal, Robbert ?, Cor van Koningsbrugge (Willem Paap ("Pieze")
voorlaatste rij:
George Brugman, Henk van Duin, Elly Bos, Joke Paap.
middelste rij:
Hans Schrijvers, Karel Hendriks, Maartje Paap, Willy Smit.
tweede rij:
Frans Molenaar, Anneke Weber, Wilma van Eck, Greetje Kroes, Agaath Bol.
voorste rij:
Molly Markhoff, Yvonne Reumerman, Paul van Veelen.

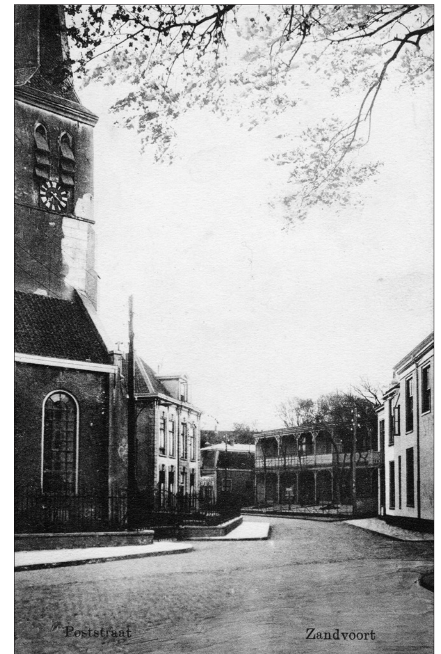
Na de eerste inventarisatie van Arie Kerkman waren er toch nog wat klasgenoten met "onbekend" achter hun naam. *Ankie Joustra* heeft vervolgens alle ontbrekende namen van de Gertenbach boven water gekregen. Waarvoor dank.

*Een bijzonder fraaie kaart die verzonden is op 8 oktober 1915.
De kaart is uitgegeven door de Wed. C.F.G. Lorenz en laat de Poststraat aan het begin van de vorige eeuw zien.
Geheel links is nog net het hek van de kerk zichtbaar en pal daarnaast een stukje van de Pastorie.
Links van het midden een pand waar volgens het uithangbord melk en bier te koop waren.
Rechts van het midden naast de steeg staat het pand van horlogier Trompetter.*

Bezint eer ge begint

door Nel Kerkman

De Poststraat is één van de meest beeldbepalende en historische straatjes van Zandvoort, met diverse monumentale huizen, die zowel op de gemeentelijke als op de rijksmonumentenlijst staan. De raad heeft echter, ondanks een ingediend amendement van GBZ, in 2003 besloten om Poststraat 11, het voormalige pand 'Het Oude Posthuis", niet op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Wel zal er bij nieuwbouw extra gelet worden op de inpasbaarheid van het nieuwe ontwerp in de cultuurhistorische stedenbouwkundige omgeving! Of de raad zich aan deze belofte houdt? Dat zal straks moeten blijken, want intussen heeft zich - na het intrekken van de massale bouwplannen van woningbouwvereniging EMM - voor Poststraat 11 een nieuwe projectontwikkelaar gemeld. Zijn plan is om op deze plek een appartementencomplex van vijf verdiepingen te bouwen, met een in- en uitgang van de parkeergarage in de Poststraat.

Ondertussen heeft het comité Poststraat zich hard gemaakt voor het behoud van 'Het Oude Posthuis', als één van de karakteristieke en beeldbepalende panden binnen de dorpskern. Ook Bond Heemschut (Vereniging tot bescherming van Cultuurmonumenten in Nederland) steunt dit streven. Onderzoek van hun technisch adviseur heeft aan het licht gebracht dat het pand ouder is dan wordt gedacht. De fundamenten wijzen daarop, evenals de naam van het pand. De onafhankelijke Heemschut vindt dat het pand aan de entree van de Poststraat door de kenmerken van de Zandvoortse architectuur beeldbepalend is en zeer zeker behouden moet blijven.

Waar komt de naam Poststraat vandaan?

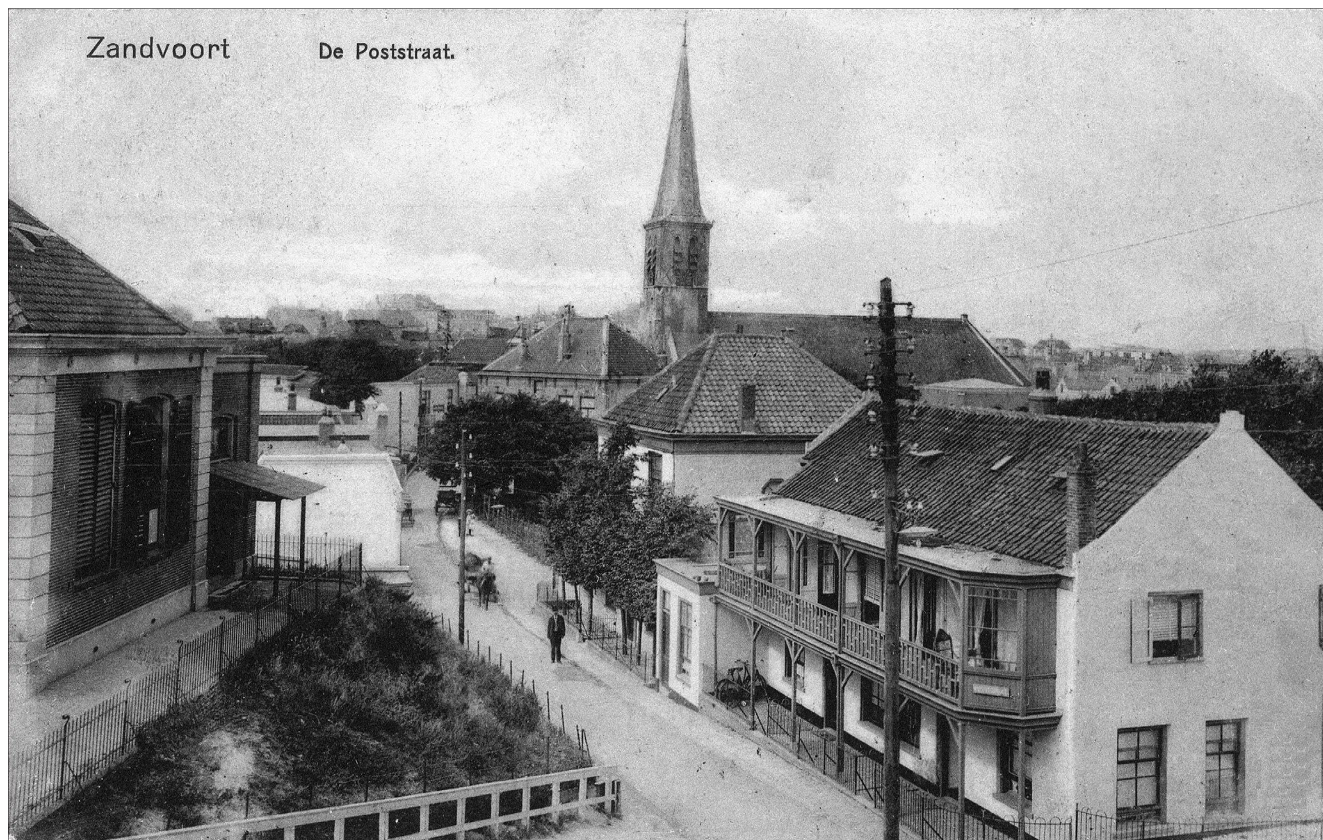
"In het midden van de 19e eeuw", zo staat in het straatnamenboek van Zandvoort, "was er in Zandvoort nog geen postkantoor. In de Poststraat woonde destijds Siem (Simon)van der Mije, geboren 29 juli 1831 en overleden 24 januari 1900. Siem was een zoon van Jan Jansz. van der Mije en Willempje Jacobsdr. Hollenberg. Hij was getrouwd met Antje Koper en woonde in de Poststraat op nummer D 22. Eén van zijn beroepen was 'brievenvergaarder', wat eigenlijk een voorloper was van de latere postagentschappen. Siem zorgde voor de ontvangst en de bestelling van poststukken die voor Zandvoort bestemd waren en hij 'vergaarde' de poststukken die de inwoners wilden versturen. Het is aan te nemen, dat de naam Poststraat aan deze functie is ontleend.

Kinderpension "Sonnevanck"

De Poststraat is een zeer smalle straat en omdat de Hogeweg in 1910 opnieuw bestraat wordt is er een voorstel in de raadsvergadering om de Poststraat te verbreden. Het talud vervalt en er wordt een muur van 44 cm dik gebouwd met een ijzeren hek, terwijl de bestaande trap verplaatst wordt naar de hoek van de Poststraat bij school A (het huidige politiebureau). Op dezelfde hoek van de Poststraat en de Hogeweg stonden in 1947 enkele vervallen en verwaarloosde huizen. Tijdens de evacuatie zijn ze onbewoond geweest. Maar niet voor lange tijd, want mevrouw Stork-Maalman kocht de panden. Zij heeft de ruïne omgetoverd in een fris, ruim en gezellig kinderpension, genaamd 'Sonnevanck', waar 70 kinderen met personeel gebruik maakten van gerieflijke slaapzalen, een conversatiezaal, speelkamer en een moderne keuken.

Hotel-pension "Het Witte Huis"

In 1963 besluit het gemeentebestuur om de vergunning van het kinderpension in te trekken omdat het gebouw niet meer voldoet aan de gestelde eisen en voorwaarden. Mevrouw A.M. Stork-Maalman besluit om na een inwendige verbouwing en modernisering het pand om te dopen tot een klein hotel met de naam hotel-pension "Het Witte Huis". De bovenverdieping wordt geheel ingericht als hotel. Beneden komt een eet- en ontspanningszaal en buiten een bijzonder fraai terras met rondom nog een klein terrasje in Italiaanse stijl.

Hotel "t Oude Posthuis"

In 1972 wordt het inmiddels in verval geraakte hotel "Het Witte Huis" aangekocht door het echtpaar Van der Werff. Zij laten het pand in oude stijl opknappen om aan te tonen dat oude gebouwen ook op kunstzinnige wijze kunnen worden hersteld. Het hotel krijgt weer een andere naam: "t Oude Posthuis". Vanaf 2002 staat het leeg en er wonen nu zogenaamde anti-krakers. Naast het pand wordt momenteel het oude hotel "Faber" schitterend gerenoveerd. Net als bij de voormalige pastorie van de NH kerk, Poststraat 3, blijft het aanzien van dit pand behouden ondanks dat er appartementen in zijn gevestigd. Een geweldig bewijs dat het ook anders kan.

Na mijn duik in het verleden van Poststraat 11 vind ik (en hopelijk ook u) dat het tijd wordt om de noodklok te luiden. De gemeente Zandvoort moet juist deze jongere karakteristieke en beeldbepalende panden koesteren in plaats van, na de slopershamer, massale hoogbouw toe te staan. In de welstandsnota staat immers dat vanwege de hoge cultuurhistorische waarde voor dit gebied een bijzonder welstandbeleid geldt! Mooie woorden, die tot nu toe niet of nauwelijks worden waargemaakt.

Het Grand Hotel in de laatste fase van de bouw; dit is te zien aan de ontbrekende deuren en de kalkcirkels op de ramen. Men begon in september 1897 en 3 maanden later -in november- was het pand reeds onder de kap. In mei 1898 was het gereed en werden de eerste gasten ontvangen. Het hotel werd in die tijd als zeer luxueus aangemerkt, mede door de inrichting en de aanwezigheid van een lift. De Boulevard Barnaart was er nog niet. Het gebouw had zijn hoofdingang aan de achterzijde, waar ook de eetzaal lag, die later naar de zeezijde zou worden verplaatst, in een serreachtige aanbouw. Voor de toegang naar het strand werd, voor het midden van het hotel, een houten trap aangebracht.

Foto verstrekt door Fred Bakels.

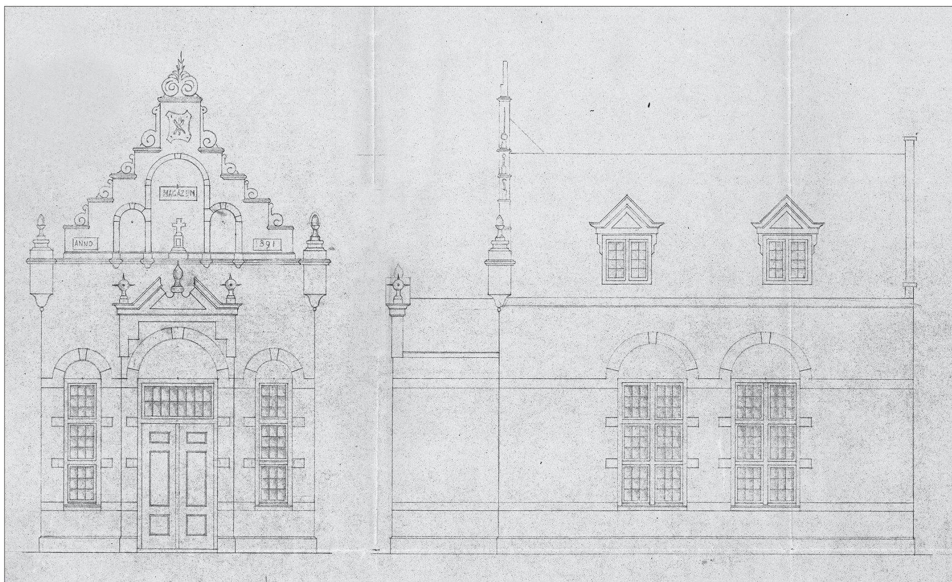

Ziekenhuis in Zandvoort. (deel 1)

door Folkert Bloeme

Het eerste ziekenhuis in Zandvoort kwam er op initiatief van de Zandvoortse afdeling van het "Witte Kruis", dat een onderkomen zocht voor besmettelijke zieken. De nieuwe inzichten in de oorzaken van de cholera- en tyfusepidemieën, die zich in de 19e eeuw in Nederland voordeden, wezen op het belang van hygiëne. Het "Witte Kruis," dat in 1875 in Nederland was opgericht, bekwaamde zich op dat terrein.

De Zandvoortse afdeling werd in 1876 opgericht door de gemeentelijk geneesheer Dr. C. Smit en burgemeester J.R. Boerlage (1870-1885). Belangrijke doelstellingen van de vereniging waren de verbetering van de hygiënische toestand in de gemeente en de ondersteuning van de inwoners bij ziekte.

Vanaf 1883 stelde het Witte Kruis verpleegmiddelen aan zieken ter beschikking. Als opslagplaats hiervoor werd gebruikt gemaakt van de zolder van het huis van de heer C. v.d. Werff Cz, het hoofd van school A en ook bestuurslid van het "Witte Kruis." In 1888 besloot het bestuur van het Noord-Hollandse Witte Kruis om een premielening op haar naam uit te geven die aanzienlijke inkomsten genereerde. Deze extra gelden kwamen de locale afdelingen ten goede. Over de inzet van de middelen ontstond binnen de Zandvoortse afdeling een discussie. Dr. C.A. Gerke (gemeentelijk geneesheer van 1881-1925 en opvolger van de heer Dr. C. Smit), stelde voor om het Badhuis voor minvermogenden uit te breiden met een winterverblijf voor zieken, maar de toenmalige burgemeester P.N. Engelberts (1887-1892) zag meer heil in een inrichting voor zenuwlijders. Oud-burgemeester J.R. Boerlage pleitte daarentegen voor de bouw van een gasthuis voor besmettelijke zieken. Van geen van deze voorstellen kwam iets terecht. Wat wel gebeurde was de bouw van een magazijn en een uitgiftepunt voor verpleegmiddelen aan de Haltestraat, dat in 1891 in gebruik kwam.

Het gebouw was ontworpen door gemeenteopzichter J. v d. Woord en het werd gebouwd door aannemer J. de Jong voor de somma van fl. 2.715,90. Het gebouw werd in neorenaissancestijl uitgevoerd, wat nog steeds is te zien aan de topgevel. Aan het gebouw, hoek Haltestraat/Schoolstraat, zijn de kenmerken van de oorspronkelijke functie nog te zien. Rechts naast de huidige ingang van de viswinkel is op een herplaatste steen te lezen welke bestuursleden de eerste steen hebben gelegd.

Het idee van een ziekenhuis keerde toch weer terug op de agenda van het "Witte Kruis." In 1899 pleitte ook J. Beeckman (burgemeester van 1896 tot 1925) voor de bouw van een barak voor mensen die aan een besmettelijke ziekte leden. De ledenvergadering zag heil in dit idee en er werd een commissie in het leven geroepen die het bestuur moest gaan adviseren over de verdere uitwerking. De voortgang van de planontwikkeling werd in diverse vergaderingen besproken

(lees verder op pagina 17)

(vervolg van pagina 15)

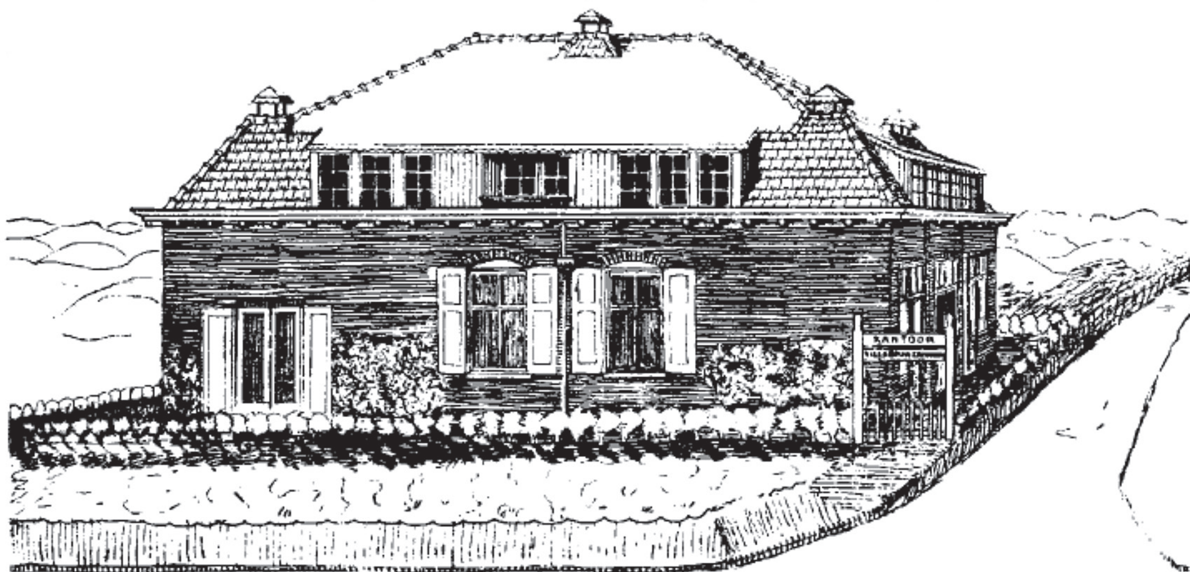
en de architect Doeglas maakte een ontwerp voor het ziekenhuis waarmee de afdeling kon instemmen.

De leden van de afdeling Zandvoort machtigden het bestuur in 1900 om in Zandvoort een ziekenhuis te bouwen.
In 1901 was het gebouw aan de Paradijsweg, thans Dr. Schaepmanstraat nr. 23, dat tot 1914 zou dienen als ziekenhuis voor besmettelijke zieken, gereed. De bouwkosten bedroegen fl. 6.139,–. De noodzakelijke financiering bestond uit een jaarlijkse subsidie van de gemeente Zandvoort van fl. 150,–, uit jaarlijkse bijdragen van contribuanten en uit leningen.

Van het ziekenhuis werd (gelukkig) niet veel gebruik gemaakt. De kosten waren echter hoog en de vaste contribuanten kwamen niet altijd over de brug met hun bijdragen. De verantwoordelijke ziekenhuiscommissie van het “Witte Kruis” stuitte daardoor al snel op financiële problemen. Op de vergaderingen van de vereniging in hotel Driehuizen, onder voorzitterschap van Dr. C.A. Gerke, kwam de toestand regelmatig ter sprake en in 1907 werd besloten om het ziekenhuis aan de gemeente te koop aan te bieden.

Op 30 april 1907 besloot de gemeenteraad om het verzoek van de vereniging aan het college voor te leggen voor advies. Het college ontraadde daarop om het ziekenhuis onder de door de vereniging gestelde voorwaarden aan te kopen. Wel wilde de gemeente onder nadere voorwaarden de vereniging tegemoet komen door o.a. de gemeentelijke subsidie te verhogen en een bijdrage ineens voor de noodzakelijke veranderingen en verbeteringen van het gebouw te verstrekken.
In 1910 kreeg de ziekenhuiscommissie van het bestuur de opdracht om een voorstel in te dienen voor de toekomst van zowel het ziekenhuis als het magazijn aan de Haltestraat. Het rapport van de commissie werd besproken op de ledenvergadering in maart 1911. Daar werd uiteengezet aan de leden hoe het stond met de kwaliteit van het gebouw aan de Paradijsweg en welke verbeteringen noodzakelijk waren om te voorkomen dat het gebouw geheel onbruikbaar zou

worden. Ook de inventaris van het gebouw liet te wensen over en het rapport adviseerde om de twee kleine eenpersoonskamers te voorzien van nieuw meubilair. De grote zaal zou moeten worden uitgebreid met 3 bedden en een kachel en ook in de zit/slaapkamer van de verpleegster zou een kachel moeten komen. De totale kosten voor de verbetering van het ziekenhuis en de inventaris werden op fl. 3.290,- begroot. De commissie stelde tevens voor het gebouw aan de Haltestraat te verkopen en het magazijn over te brengen naar het ziekenhuis. Het bestuur van de vereniging kon zich niet vinden in de adviezen van de commissie. Het ontraadde de verkoop van het magazijn en gaf de leden juist in overweging het ziekenhuis te verkopen. Het ziekenhuis was een "luxe paardje" en veel te duur om in stand te houden, vond het bestuur. De leden moesten zich realiseren dat het ziekenhuis slechts 3 keer was gebruikt. Een besluit werd echter niet genomen.

Bij de oprichting van het ziekenhuis waren er door het bestuur van het "Witte Kruis" verplichtingen aangegaan met de gemeente en het hoofdbestuur van het "Witte Kruis". In 1913 besloot het bestuur om het ziekenhuis pas te verkopen wanneer in 1915 een einde zou zijn gekomen aan die verplichtingen. In 1914 werd het ziekenhuis in gebruik gegeven aan de gemeente. Met het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam namelijk een stroom Belgische vluchtelingen naar ons land, en een deel van hen werd in Zandvoort gehuisvest. Behalve bij particulieren kregen zij onderdak in het Badhuis voor minvermogenden, in de Amsterdamse vakantiekolonie en ook in het ziekenhuis. In de periode van 10 oktober tot 4 december 1914 verbleven er 55 vluchtelingen.

In 1916 werd het ziekenhuis verkocht aan de "N.V. Maatschappij Villabouw Zandvoort" en nog in hetzelfde jaar diende de Maatschappij een voorstel in bij de gemeente om het perceel aan de Paradijsweg 23 te mogen verbouwen.

Het "Witte Kruis" loste met de inkomsten van de verkoop van het ziekenhuis de hypotheek af en betaalde een deel van de verleende subsidie van het hoofdbestuur terug. Het linnengoed van het ziekenhuis ging naar het Diaconiehuis der Nederlands Hervormde Gemeente en naar het Oude Mannen- en Vrouwengasthuis en het resterende meubilair werd verkocht voor fl. 70,51.

Het verzoek van de Zandvoortse afdeling van het "Witte Kruis" om het ziekenhuis te mogen verkopen deed stemmen opgaan in de gemeenteraad om elders een ziekenhuis te bouwen. De situatie aan de Paradijsweg liet geen verdere bebouwing of uitbreiding toe en dus kwam de raad in 1913 met het idee om ten noorden van de spoorlijn, waar de gemeente grond had aangekocht, een ziekenhuis te bouwen.

Die grond was in 1912 aangekocht om een einde te maken aan de stankoverlast in het dorp. De stank kwam van de vuilnisbelt bij de Haarlemmerstraat, van de poel waar het rioolwater in uitstroomde en van de varkens en varkensmest. Deze zaken dienden verplaatst naar verschillende locaties ten noorden van de spoorbaan. Vanwege de afstand tot het dorp en de overwegend zuidwestenwind zou daarmee naar verwachting een eind komen aan de overlast.

Toen in 1916 de pokken uitbraken, belegde Zandvoort een bijeenkomst om afspraken te maken over te nemen voorzorgsmaatregelen. Bij dit overleg waren burgemeester en wethouders betrokken, de beide gemeentelijke geneesheren Dr. C.A. Gerke en Dr. P. Varekamp, de inspecteur van de Volksgezondheid D. Hamburger en C. Gunters, lid van de regionale Gezondheidscommissie en woonachtig in Zandvoort.

Een van de uitkomsten van dit overleg was het voorstel aan de gemeenteraad om een ziekenbarak te bouwen ten noorden van de spoorbaan waarin pokkenlijders zonodig konden worden geïsoleerd.
Mei 1916 besloot de raad tot de bouw van een dergelijke ziekenbarak, maar het duurde tot 1917 voordat die in gebruik kon worden genomen De barak voorzag in 1918 kennelijk in een behoefte want de burgemeester deelde de raad dat jaar mee dat er veel gebruik van werd gemaakt. Besloten werd om Dr. C.A.H. Gerke aan te stellen als leidinggevende voor een bedrag van fl. 3,- per dag dat de barak open was. Gerke werd ook verantwoordelijk voor de exploitatie. De patiënten werden door hun eigen arts behandeld en voor de voedselvoorziening was in dat jaar de heer M. Snijer verantwoordelijk.

Tot 1920 was de verpleging kosteloos. Daarna werd een inkomensafhankelijk verpleegtarief ingevoerd op basis van gegevens van de plaatselijke belasting. Mensen met een jaarinkomen tot fl. 1.000,- werden kosteloos verpleegd en mensen met een jaarinkomen boven de fl. 4.000,- betaalden fl. 5,- per dag.

In 1919 werd aan de raad voorgesteld om het aantal barakken te vergroten. Zandvoort kocht twee demontabele barakken die in een interneringskamp in Wolfheze hadden gestaan, voor de somma van fl. 7.000,-. In Zandvoort werden de geraamtes van de barakken geplaatst, verbouwd en opnieuw ingedeeld. Ter fundering dienden de stenen van het oude tolhuis, dat op de hoek Zandvoortselaan/ Tolweg stond en eerder dat jaar was afgebroken.

Uit een beschrijving van een bezoeker in 1920 valt op te maken dat de oudste barak alleen gebruikt werd voor mensen die met roodvonk waren besmet. Volgens deze bezoeker liet de inrichting van de oudste barak veel te wensen over. Dit in tegenstelling tot de twee nieuwe barakken waar "(..) wie door een van de ziektes overvallen, hier wordt geïsoleerd, het zoo goed heeft als men rederlijkerwijze kan verlangen".

Er waren in de nieuwe barakken 14 bedden beschikbaar en het aantal kon, indien noodzakelijk, worden uitgebreid. Het gebouw bestond uit twee afdelingen. Het ene deel was bestemd voor patiënten met difteritis, het andere deel voor patiënten met roodvonk. Er waren een telefoonverbinding, boilers voor warm water, 2 keukens, 2 badkamers en zustervertrekjes; de laatste konden wat gezelliger ingericht, aldus de bezoeker.

De barakken deden dienst tot het eind van de jaren '30. Toen werd besloten om ze beschikbaar te stellen voor kinderen van joodse vluchtelingen en in 1939 werden de barakken voor fl. 50,- per maand verhuurd aan het ministerie van Oorlog. Na de militaire nederlaag in 1940 werd één barak verhuurd aan de Vrijzinnige Christelijke Jeugdgemeenschap uit Zandvoort. De ruimte werd opgeknapt en op 14 juli 1941 in gebruik genomen.

Wordt vervolgd…

Bronnen:
Noord-Hollands Archief te Haarlem
Archief Ambachts- en Gemeentebestuur van Zandvoort
nr. 1116 Stukken betreffen de Belgische vluchtelingen 1914-1919.
nr. 1138 Stukken betreffende de bouw etc. van een ziekenbarak 1916-1920.
nr. 1141 Verslagen omtrent de gezondheidstoestand van de inwoners 1903-1908, uitgebracht door gemeentelijke geneeskundigen.
120 jaar Zandvoortse Kranten 1881 t/m 2000. Uitgave Stichting Millenniumviering Zandvoort.

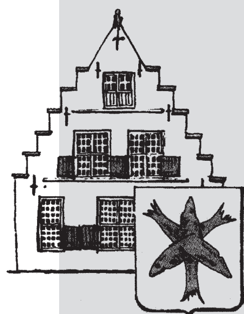
De vooroorlogse Brederodestraat in de 20-er jaren

De meeste veranderingen hebben plaatsgevonden in het deel op de bovenste foto; de bebouwing bij de onderste foto (omgeving Paradijsweg) is wel veranderd maar geeft nog ongeveer hetzelfde beeld.

GENOOTSCHAP "OUD ZANDVOORT"

Het bestuur van het **Genootschap Oud Zandvoort nodigt u hierbij uit** tot het bijwonen van de Algemene Ledenvergadering die op **vrijdag 16 mei 2008** in gebouw De Krocht gehouden zal worden.

De vergadering zal om 20.00 uur beginnen.
Na afloop van de vergadering zal een presentatie van historische beelden plaatsvinden.

De agenda kunt u opvragen bij de secretaris, de heer A. Koper.

De volgende nieuwe leden heten wij van harte welkom:

Bakker-van Trigt Mevr. S.	Dr. J.C. Mezgerstraat 50	2041 HC	ZANDVOORT
Barnhoorn Dhr. J.	Bosrankweg 9	2015 KP	HAARLEM
Boting Mevr. G.	Bramenlaan 172	2116 TT	BENTVELD
Bracke	Julianaweg 14	2042 NZ	ZANDVOORT
Buchel Dhr. W.	Curiestraat 2 L	2041 CD	ZANDVOORT
Cohen Dhr. J.	Burg. Nawijnlaan 16	2042 PM	ZANDVOORT
Dekker-Jorritsma Mevr. F.	Dr. Schaepmanstraat 3	2042 BW	ZANDVOORT
Drogtrop Don Willem	Calle de Los Ruisenores 3	Cap Marti 55 03730	JAVEA (Alicante), Spanje
Gemeente Zandvoort t.a.v. Griffie	Swaluëstraat 2	2042 KB	ZANDVOORT
Harteveld Dhr. E.	Hogendijk 19	2435 ND	ZEVENHOVEN
Jansen Mevr. H.	Mr. P.J. Troelstrastraat 33	2042 BR	ZANDVOORT
Keur Mevr. J.	Van Lennepweg 73	2041 LD	ZANDVOORT
Keur Dhr. W.	Jan van der Croonstraat 87	6001 AH	WEERT
Koper Dhr. B.	Celsiusstraat 164	2041 TP	ZANDVOORT
Koper Dhr. W.	Grutto 17	1628 BH	HOORN
Krippendorf Dhr. A.	Zr. Dina Brondersstraat 13	2042 ED	ZANDVOORT
Limburg L.	Pijlstaartpad 13	4251 VM	WERKENDAM
Plantenberg Dhr. E.J.	Grachtweg 1a	2161 HL	LISSE
Post-Jansen Mevr. N.	Emmaweg 1	2042 NT	ZANDVOORT
Raaf Dhr. B. de	Mr. P.J. Troelstrakade 39	1814 TB	ALKMAAR
Reurts Dhr. E.	Postbox 1069	SUNNINGHILL, 2157,	Zuid Afrika
Schrauwers Fam. P.	5807 Laramie Avenue	WEDLANDHILLS, CA 91367	U.S.A.
Stokman Dhr. A.P.M.	Oosterparkstraat 50c	2042 AT	ZANDVOORT
Veenhuijsen Fam.. F.	Dr. J.C. Mezgerstraat 62	2041 HC	ZANDVOORT
Voogel Dhr. R.C. Jzn	Latherusstraat 103 hs	1032 CW	AMSTERDAM

(vervolg van pagina 1)

Toegang tot een der duindepots bij Zandvoort. Opname na den zwaren sneeuwval in den winter van '41/'42.

Bunker in den Dünen, August 1946, Bleistift, Museum der bildenden Künste Leipzig, Nachlass Mathilde Q. Beckmann

Dorsman woonde met zijn vrouw van 1942 tot 1945 in een houten keet (*zie afbeelding pagina 1*) nabij de ingang van het depot (*zie afbeelding*). Ze hadden een eigen moestuin en schuilkelder. Aan dit bestaan zal mogelijk in een volgende Klink aandacht worden besteed, mede aan de hand van de foto's die door Johan Dorsman, de zoon van Willem, ter beschikking zijn gesteld.

De mogelijke vondst in een bunker van schilderijen van Max Beckmann (*zie artikel in "De Klink" nr. 106*) heeft geleid tot deze inleiding. Daarbij komt dat de schrijfster van genoemd artikel, mijn dochter Anne Marion, ook nog een schets van een bunkeringang heeft gevonden, getekend in 1946 door Max Beckmann. (*zie afbeelding hiernaast*). Wij komen hierop terug.

Ger Cense

Breng uw verleden naar het heden door ons uw films, foto's of dia's te laten scannen! Wij zetten uw dierbare herinneringen op een DVD met een menu. Doe wat het Genootschap al jaren doet en ga met ons in zee!